

Ο "ΝΟΥΜΑΣ", ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Για την Αθήνα Δρ. 8.— Για τις Επαρχίες Δρ. 7

Για το Εξωτερικό Φρ. χρ. 10.

Για τις επαρχίες δεχόμεστε και τρίμηνας (2 Δρ. την τριμηνία) συνδρομές.

Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητής ἢ δὲ στείλει μπροστά τὴ συνδρομή του.

10 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 10

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νουμά πουλιούνται στὸ γραφεῖο μᾶς στὴ διπλὴ τιμῇ.

ΒΡΗΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιάσκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια Ἐθν. Τράπεζα Ἰπ. Οικονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιάδρου (Ἀκαδημία), Βουλῆ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδηροδρόμου Ὁμόνοια), στὸ κιάσκι Ἰαννοπούλου (Χαυτεία), στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἐστίας Γ. Κολάρου κα- Σακέτου (ἀντικρὺ στὴ Βουλῆ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρουξῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Δοκιμαστικὲς ὀβίδες— «Ἀνάγκη Ἑλληκρινείας»
—Φανερῇ καὶ Μυσικῇ—Ἐγκαθάρσις.

Ἡ ΠΑΤΡΑ δὲ θέλει νὰ ψηφιστεῖ τὸ μεταναστευτικὸ νομοσχέδιο, γιὰτὶ ζημιώνεται ἀν ψηφιστεῖ. Ὁ Πειραιᾶς θέλει νὰ ψηφιστεῖ, γιὰτὶ κερδίζει ἀν ψηφιστεῖ. Φοβέρες ἡ Πάτρα, φοβέρες καὶ ὁ Πειραιᾶς. Καὶ ἡ Κυβέρνησις δὲν ξέρει τί νὰ κάνει καὶ κάθεται καὶ ζυγιάζει τὶς φοβέρες νὰ δεῖ ποῦ εἶναι οἱ βαρύτερες γιὰ νὰ πᾶει μὲ τὸ μέρος τους.

Καὶ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ καὶ ἀλλιώτικα. Θὰ φοβερῖζι καὶ ἡ Πάτρα, θὰ φοβερῖζι καὶ ὁ Πειραιᾶς, θὰ διστάζει καὶ ἡ Κυβέρνησις. Γιὰτὶ καὶ ἡ Πάτρα καὶ ὁ Πειραιᾶς τὸ ξέρουν πὼς ὁ νόμος αὐτὸς δὲ θὰ γίνῃ γιὰ τὸ γενικὸ καλὸ, μὰ γιὰ νὰ ξεπερασηθεῖ προσωπικὰ συμφέροντα. Καὶ σοῦ λένε, μ' ὅλο τὸ δικίον τους οἱ ἄνθρωποι: «Κεῖ ποῦ νὰ ὠφεληθοῦνε κείνοι, ἄς ὠφεληθοῦμε μεις».

Ἄ γινόνταν ὁ νόμος γιὰ τὸ γενικὸ καλὸ, ἡ Κυβέρνησις θὰ τραβοῦσε ὀλίγη μπροστά, ἀδιαφορώντας ποιοὶ θὰ φοβερῖσουν καὶ ποιοὶ θὰ χεροκοπήσουν. Μὰ ἄ λ η θ ι ν ἄ ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις εἶσι θὰ φερνόντανε καὶ ὁ αὐτὸ τὸ ζήτημα καὶ στὸ ζήτημα τῶν Πρωτοδικείων καὶ ὁ ὅλα τὰ ζητήματα ποῦ ἴσαμε τώρα ἀγγιξε.

Μὰ ἡ Κυβέρνησις μᾶς εἶναι Κυβέρνησις τῆς Εὐ-

καίριος (d' occasion, ποῦ λένε) καὶ ἀν τέτια δὲν μπορεῖ παρὰ μοναχὰ δοκιμαστικὲς ὀβίδες νὰ ρήχνη. Νὰ πολεμήσει στῆθος μὲ στῆθος δὲν τῆς βαστοῦν τὰ κότσια τῆς.

*

«ΑΝΑΓΚΗ Ἑλληκρινείας». Μάλιστα. Μὲ πολλὴ εὐλιχρίεια καὶ μὲ πολλὴ φρονιμάδα μιλάει ὁ «Στρ. Σύνδεσμος» στ' ἄρθρα τοῦ «Χρόνου» ποῦ δημοσιεύονται κάτου ἀπ' αὐτὸν τὸν τίτλο. Μὰ θὰ θέλαμε νὰ μιλάει καὶ πὼς ρωμαίικα καὶ πὼς σκέτα. Γιὰτὶ ἡ ἀκαλλιπτικὴ καθαρῶσα γλώσσα του καὶ οἱ κοινοβουλευτικὲς ρητορείες του τὰδυνατίζουν σημαντικὰ τὰ ἄρθρα του καὶ μερικὲς φορὲς τὰ καταντοῦν καὶ ἀκατανόητα.

Νὰ μᾶς μιλήσει ἀπλὰ καὶ φυσικὰ νὰ μᾶς μιλήσει μὲ πρᾶματα καὶ ἄχι μὲ φουσκωμένα λόγια. Νά, τί καρτεροῦμε καὶ τί εὐκόμαστα.

*

ΚΑΙ ὁ πάτερ Ἀμβρόσιος τῆς Λάρισσας;

Εἶπε πὼς θὰ ξεσκεπάσει πρᾶματα καὶ ὀνόματα, καὶ τόσο γλήγορα λούφαζε. Κ' ἔκοψε πολυκαλά. Μόλις ἔνοιξε τὸ στόμα του ἀν' ἀποκλύψει, καὶ ἀμέσως ἔρχιντο νὰραδιάζει ρούσικα ρούβλιζ, μεταφρασμένα Βαγγέλια, καλπάκια, προδοσίαι, καὶ νὰ ξαναμασᾷ ὅλες τὶς τίτιες ἀγῆδες, ποῦ βαρβήθη καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μιστριώτης νὰν τὶς ἀναφέρνει πιά.

Δὲν εἶχε τίποτα καινούριο νὰ μᾶς πῆ γιὰ τοὺς παπάδες; Μὰ καὶ ἂν εἶχε, πὼς νὰ μᾶς τὸ πῆ, ἀροῦ εἶναι παπᾶς καὶ ἡ ἀρεντιά του;

*

ὍΣΟΙ πολεμοῦνε μὲ τόση λύσσα καὶ μὲ τόση σακάτικα ἐπιχειρήματα τὴ φανερῇ ἀνᾶκριση ποῦ ψήφισε τώρα τελευταῖα ἡ Βουλῆ, καμώνουνται πὼς δὲν ξέρουν τί θὰ πῆ μυστικῇ ἀνᾶκριση καὶ μὲ ποῖο τρόπο ἐνεργεῖται στὸν τόπο μᾶς καὶ στίς μέρες μᾶς.

Ἡ ἀνᾶκριση εἶναι σήμερα μυστικῇ μόνο γιὰ κείνον ποῦ δὲν ἔχει μέσζ δυνατὰ καὶ περάδες. Ὅποιος ἔχει μᾶρμα στὴν Κορώνη ἢ τᾶλλα στὴν τσίπη του μπορεῖ νὰ μάθει ἀξίολογα τί θὰ καταθέσουν ἐναντίον του οἱ μάρτυρες. Μὰ ὁ λευκὸς εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου θὰ ζεῖ, φαίνεται, στὰ σύγνερα καὶ γι' αὐτὸ ξεσηθῶσε μὲ τόση μαγιά νὰ σώσει τὴν ἀδικουμένη δικαιοσύνη του!

*

ΜΟΛΙΣ τελίωσε ἡ Βουλῆ, λένε, ὁ «Στρ. Σύνδεσμος» θὰ ξεκαλοῦθη τὴν «ἐγκαθάρσις», στέλλοντας ἄλλους τριανταρεῖς μεγαλόσκημους νὰ συντροφεύουν τὸν Καθαδία.

Νά, γιὰ γούστο, καὶ μερικὰ ὀνόματα: Στ. Στρίτ, Τζι-βανόπουλος, Ι. Εὐταξίας, Παπαμιχαλόπουλος καὶ Ροῦλδς (Νομικὸι σύμβουλοι), Σάμιος καὶ Κορινᾶς (τηματάρχες στὸ Ἰπουργεῖο τῶν Οικονομικῶν), Ζαρ. Μάτσος κτλ.

Ἄστε τὸ μεγάλο γλέντι θὰν τὸ χαρίζεμε ὑστερ' ἀπὸ τὴ Βουλῆ.

ΦΩΝΕΣ ΑΠΟ ΤΑ ΒΑΘΗ

«—Ὅτε καρδιά, ὅτε καημὸς, ὅτε ἀγάπη,
καὶ νᾶναι διὰ ξένα!
Νὰ μὴ σοῦ φέρνει ὁ λογισμὸς
ὄνειρα ξεχασμένα.
Δίχως καρδιά, δίχως καημὸ, δίχως ἀγάπη!

Ἡ λίμνη ἄς γίνῃ θάλασσα
καὶ ἡ θάλασσα ἄς πληθύνῃ,
καὶ νὰ μὴν εἶναι μὰ στεργιά,
ποῦ νὰ μπορεῖ ὁ στοχασμὸς
ν' ἀράξει καὶ νὰ μείνῃ—».

Ἡράκλειο.

Μ. ΘΕΡΣΙΤΗΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ

ΕΝΑΣ ΡΩΜΑΓΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς ποῦ ἐβγήκε στὴν Κύπρο ἕνας νέος γεωγραφικὸς χάρτης τῆς, τυπωμένος στὴν Ἀγγλία. Τὸ πρᾶμα, βέβαια, ἔχει κάποια σημασία γιὰ τὰ γράμματα, (καὶ μάλιστα τὰ κυπριώτικα γράμματα, ποῦ εἶναι τόσο πολλὰ ὥστε καὶ φύλου πῆθημα ν' ἀκούεται καὶ νὰ φαίνεται), καὶ μπορεῖ κανεὶς, μὲ τὴν ἄδεια τοῦ ἀνοιχτοκαρδου καὶ ἀστομάτη «Νουμά», νὰ πῆ γι' αὐτὸ δυὸ μόνο λόγια.

Ὁ χάρτης τυπώθηκε στὸ Λονδίνο, ἀπὸ τὸ «Βασιλικὸν Γεωγραφικὸν Λιθογραφεῖον τοῦ Edward Stanford». Ἡ ἰδέα τῆς ἐκδόσεως καὶ τὰ ἔξοδα εἶναι ἐνὸς Λεμεσιανοῦ, τοῦ κ. Ἡρακλῆ Κατζίγιώργη, ὁ ὁποῖος, ὅπως βλέπει κανεὶς ἀπ' αὐτὰ τὰ πρᾶματα, ἀποφάσισε τὸ ἔργο ἄχι μὲ κύρια σκέψη τὸ κέρδος. Ἀπὸ ρεκλάμα δέ, γιὰ λόγιος καὶ γιὰ συγγραφείας, κάθε ἄλλο εἶχε στὸ νοῦ του ὁ κῆρωπος— ποῦ οὔτε τὸν εἶδα ποτὲ μου.

**

Ἡ ἐκδοσις ἔγινε κατὰ τὸν τριγωνομετρικὸ χάρτη (1885) τοῦ λοχαγοῦ H. H. Kitchener, δηλαδὴ τοῦ σημερινοῦ Λόρδου Κίτσεναρ, Ἀρμοστοῦ τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Ὁ ἐπίσημος ἐκεῖνος χάρτης ἔγινε μὲ κλίμακα 1:63,360, καὶ στὸ γράψιμο τῶν ὀνομασιῶν ὁ Ἑγγλῆζος ἐπέτυχε σχεδὸ ν, γιὰτὶ ἔκουε καὶ ἔγραφε, χωρὶς νὰ μεσολαβῆσει με-

Ἐκλαίει, ὅπως κλαίνε τὰ παιδάκια στὸν ὕπνο τους, ἔκλαίει, ὅπως κλαίνε οἱ βρυσούλες οἱ ἱρμηκὲς τὸ βράδι ἀπάνω στίς χορταριασμένες πλάκες. Ἡ ψυχὴ τῆς ὀλη καθότανε ἀπάνω στὰ γόνατα τῆς Ἀδύτης καὶ ἔκλαίει...

—Θε μου! τί καλοσύνη! τί καλοσύνη!

Καὶ περᾶσανε πρὶν στὸ μπαλκόνι, ἀπάνω ἀπὸ τὶς βρώμικες στέγες τοῦ Παρισιῦ, περᾶσανε ἀπὸ τὰ μάτια τῆς διὰ τὰ κοκκινομάγουλα ξημερώματα καὶ ὅλα τὰ καλοσυνάτα ἡλιογέρματα, ποῦ εἶδε στὴ ζωὴ τῆς, ἐκεῖ πέρα, ἐκεῖ πέρα! Πόσο ἤσυχα καὶ μουσικὰ χύνονται τὰ βουὰ τῆς Ἀττικῆς στὴ θάλασσα, τὸ ἕνα ὑστερ' ἀπὸ τ' ἄλλο, σὲ ἀπλότατες γαλάζιες ἀρμονίες ποῦ ὑψώνονται καὶ γέρνουνε καὶ πέφτουν ἄργα καὶ σταλαχτὰ καὶ χάνονται στὰ πύλαγα τοῦ νοῦ!

—Τάβλεπε! Τάβλεπε! πὼς ἔτρεμε ἡ καρδούλα τῆς ἀπὸ μιὰ νοσταλγία ἀβάσταχτη! Ποτὶ πιά δὲ θὰ ξεκαρραθοῦν τὰ μάτια τῆς τὰ βουὰ ἐκεῖνα, τὰ γαλαζοαἷματα.

Κ' ἔκλαίει γλυκὰ γλυκὰ σὰ νὰ χαμογελοῦσε.

Μπήκε μέσα καὶ ἔσβησε τὴ λάμπα. Ἐνα στα χτερὸ φῶς θλιβερότατο χύθηκε ἀν κιντρινόπηχτο βολὸ νερὸ τριγύρω τῆς καὶ ἀλείφθηκε στοὺς τοίχους

καὶ λέρωσε τὶς μεσοκοιμισμένες φωτογραφίες καὶ χλώμιασε ἀκόμα πὼς πολὺ τὸν Ἄγγελο τοῦ Μαραθῶνα.

Μιὰ μοναξιά, ἔνας καημὸς ἀλάλητος.

Κ' ἡ ἰδέα πάλι τοῦ θανάτου, μὲ τὸ ἀσπρικίτρινο θλιβερὸ φῶς τῆς κάμερης χύθηκε μέσα στὰ σπλάχνα τῆς.

—Ναί, ναί... Θὰ δοθῶ... Θὰ μὲ πιᾶσει ἀπὸ τὸ χέρι καὶ θὰ τοῦ πῶ: —Ἄχρονα καὶ χρόνια σὲ περιμένα. Τίποτ' ἄλλο. Καὶ θὰ τὸν ἀγκαλιάσω σφιχτὰ, σφιχτὰ. Εἶναι λεβέντης ὁμορφος, ἀπάνω σὲ μαῦρο ἄτι καὶ θὰ μὲ βάλει καθάλα πίσω του καὶ θὰ χυμῶσμε μαζί μέσα στὴ νύχτα καὶ τὰ πουλιά θὰ κλαίνε καὶ τὰ φύλλα τῶ δέντρων θ' ἀνατριχιάζουνε καὶ ἐμεῖς θὰ τρέχομε, θὰ τρέχομε, σφιχταγκαλιασμένοι καὶ θὰ φτάσω ξημερώματα στὸ περιβόλι τοῦ Ἀρρθωνιαστικοῦ μου, ὅπου φυτρώνουνε σταυροὶ καὶ ἀνθίζουνε καντήλια καὶ μ' ἕνα χτύπημα τ' ἀλόγου θὰ πέσει κάτω ἡ μεγάλη σιδερένια πόρτα καὶ θὰ μπουῦμε μέσα, θὰ πάρομε στρατι-στρατὶ τὰ κυπαρίσσια καὶ θὰ μὲ κρατεῖ χλωμὴ στὴν ἀγκαλιά του καὶ θὰ τοῦ λέω:

—Εἶσαι καλὸς ἐσύ, εἶσαι καλός...

Κ' ἔκλαίει μὲ τὸ κεφάλι ἀπάνω στὰ στήθια καὶ δὲν ἀκουγότανε. Κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρό τῆς, ξάφνου ἕνας σκύλος ἄρχισε νὰ γαυγίζει τοὺς ἐργάτες, ποῦ ἄρχισαν νὰ περνοῦνε καὶ νὰ πηγαίνουν στὴ δουλειὰ τους. Κ' ἡ Χρυσούλα ἀνατινάχτηκε τρομαγμένη καὶ σήκωσε τὸ κεφάλι καὶ ἡ καρδιά τῆς καταχτυποῦσε.

—Ναί, ναί... Ἔτσι γαυγίζουνε τὰ μαῦρα σκυλιά ὅταν ὁ Χάρος περᾶσει μπροστὰ τους καθάλαρη, καὶ ξεπεζέψει καὶ χτυπήσει καμιά κλεισμένη πόρτα στὴ γειτονιά...

Σηκώθηκε καὶ ἔκλεισε τὸ παράθυρο νὰ μὴν ἐκούει...

Καὶ τὴ στιγμὴ ἐκεῖνη ἐνοιωσε στὴ σκάλα τὰ βήματα τοῦ Ὀρίστη. Κ' ἔτρεξε γρήγορα γρήγορος στὸ κρεβάτι τῆς, νὰ μὴν τὴ δεῖ ὁ Ὀρίστης πὼς ἀγρυπνᾷ καὶ τὴ μαλώσει.

Καὶ σκεπάστηκε ἀπὸ κορφῆς—καὶ χαμογέλασε. Χαμογέλασε. Θάρρησε ἡ δύστηνη Χρυσούλα γιὰ εὐκόλο πρᾶμα νὰ πεθάνει κανεὶς...

ταξὺ τῶν αὐτιῶν του καὶ τῶν στομάτων τῶν ντόπιων κενέως «σοφός». Ἐπειτα, εἶχε καὶ τὴ βοήθεια τῶν σημείων τοῦ ἑγγλέζικου ἀλφαβήτου γιὰ νὰ παριστάνῃ πιστὰ τοὺς κυπριώτικους φθόγγους sh, tj, tch, ἄν καὶ ὄχι καὶ τὰ φωνήεντα. Λεῖπουν ὅμως ἀπ' αὐτὸν ἀκόμη ἀρκετὲς ὀνομασίες τοποθεσιῶν, ὄχι μόνον ὁμορφες καὶ ποιητικὲς ὅπως τίς κάμνει ὁ λαὸς μας, ἀλλὰ καὶ μὲ σημεῖα μεγάλα λαογραφικὰ καὶ ἱστορικὰ. Ὁ χάρτης, ἰννοεῖται, ἔγινε γιὰ τίς δουλειὰς τῆς ἑγγλέζικης κυβερνήσεως τοῦ τόπου, ὑπάρχει δὲ σήμερον μόνον στὰ κυβερνητικὰ γραφεῖα, στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ μας (ἂν ἐγγλύτωση ἀπὸ τὴ μανίαν τῶν κηρυναϊκῶν καὶ κιτικῶν ἠρώων), καὶ εἰς κανένα ἄλλο ἔδω κ' ἐκεῖ...κοινοτικῶ...κατάστημα.

Ἐκτοτε, κανένας χάρτης τῆς Κύπρου λόγου ἄξιος ἐβγήκε πλέον, ἐάν ξέρω καλά. Μόνον ἓνας μικρὸς τοῦ μκακίτη Σακελλαρίου (Ἀθῆναι), ὁ μόνος ρωμαϊκὸς καὶ ἔως τὰ τώρα «ἐν χρήσει» εἰς τὰ σχολεῖά μας.

**

Σήμερον ὁ κ. Ἡρ. Χατζηγιώργης μᾶς δίδει τὸ χάρτη του, τὸν πρῶτον ρωμαϊκὸν μὲ ἀξιώσεις. Τὰ ὅλκα τῆς ἐκδόσεως, πρώτης τάξεως. Μέγεθος 1,15 × 0,75. Κλίμαξ, 1:190,000, ἢ 1 δάκτυλος=μὲ 3 ἀγγλικὰ μίλια. Γλυκίστατο γαλάζιο χρῶμα γιὰ τὴ θάλασσαν. Τὰ βᾶθη τῆς γῆρας, ἔως ἐφ' ἑγγλέζικα μίλια ἀπὸ τὰ παραγιάλια, σημειώνονται μὲ ἀριθμοὺς, καὶ στὴν ἀπόστασιν αὐτὴ γύρω στὸ νησί μας, δὲν ὑπάρχει βᾶθος βαθύτερον ἀπὸ 200 ὄργυιες, παρὰ μόνον εἰς τρία σημεῖα ὅπου γίνεται ἀπότομα 336, 351 καὶ 422 ὄργυιες, ἀντίκρου στὸ Ἀκρωτήρι τοῦ Κιτίου. Οἱ ἀποστάσεις ἀπὸ τὸν ἓνα στὸν ἄλλον ὄρμον σημειώνονται καὶ αὐτῆς, καθὼς καὶ οἱ φάρου, τὸ χρῶμα καὶ ἡ δυνάμη των. Τὸ χρῶμα τῆς ξηρᾶς, σὰν ὄψη μαρμαροῦ παλιῦ κκιροῦ. Ἐχει τοὺς νέους δρόμους καὶ τὸν σιδηρόδρομον ἀκόμη, (εἶδος κωλοσοῦργη, σιδηροπάμπορον, ὅπως τὸν λείει ὁ...διόρθωτος λαὸς μας), ποὺ ἔχουν γίνῃ μετὰ τὸν χάρτη τοῦ Κίτσεενρ.

**

Τὰ λιγοστὰ τούρκικα χωριά, (μὲ ρωμαϊκά, τὰ περισσότερα, ὀνόματα), σημειώνονται μὲ ἡμισέληνον, ἐνῶ τὰ δικά μας, μὲ σταυρό, ὅπως καὶ στὸ

χάρτη τοῦ Κ. Ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχε τὸ γράψιμο τῶν ὀνομάτων γενικῶς. Τὰ γράμματα εἶναι περαπᾶνω ἀπὸ ὅ, τι ἐσήκωνε μεγάλα. Καὶ δὲν τὰ χωρῖα ἢ τὰ μέρη εἶναι πυκνά, δὲν ξεχωρίζει κανεὶς εὐκολὰ τὸ σημεῖον εἰς τὸ ὅποσον ἀνήκει κάθε ὀνομασία. Ἐνῶ καὶ σ' αὐτὸ ὁ ἑγγλέζικος χάρτης, μὲ τὸ συνκρῶτο, ψιλὸ, καθαρό, εὐκολοδιάβαστο τῶν ὀνομασιῶν του, ἔπρεπε νὰ εἶναι παράδειγμα.

**

Ἀλλὰ δὲν εἶναι αὐτὴ μόνον ἡ «δυστυχία» τοῦ νέου μας χάρτη. Ὅπως σημειώνεται στὴν κάτω γωνία του, τὰ ὀνόματα γράφονται καθὼς προφέρονται κατὰ τὸ Τοπωνυμικὸν τοῦ κ. Σίμου Μενάρδου, δηλαδὴ τοῦ ὁξέκειου σοφοῦ ποὺ ἀνεκάλυψε τὸν νεκρὸν τοῦ Ἀδωνίδου.

Λοιπὸν: Στὴ γραφὴ τῶν ὀνομάτων, τὸ κυπριώτικο sh παριστάνεται μὲ χ ἢ sh, καὶ τὸ tch μὲ κ. Πολὺ καλά, ἂν καὶ δὲν προνοεῖ γιὰ μερικὸς ἄλλους φθόγγους. Ἄλλ' ὁ εὐλογημένος δὲ φυλάει τὸν κανονισμὸν αὐτὸν, ἀλλὰ γράφει Σκελλοῦρκ, καὶ Κοκκινωτορμιθια, κτλ. κτλ., δηλαδὴ δυὸ κκ=tehtch!! Αὐτὸ εἶναι πολλὴ ἀπροσεξία, αἰτία δὲ εἶναι διότι ὁ ἐκδότης ἔφησε νὰ παρατραβῆθῃ ἀπὸ τίς «σοφίες».

Γιὰ τὸ τυπλὸ αὐτὸ τραβήγμα ὁ χαρτογράφος ἔπεσον ἄθελα σὲ ἀντιπράσεις πολλῆς καὶ ὡς πρὸς τὴν σημερινὴν προφορὰ ἢ γραφὴ τῶν ὀνομάτων—ἂν καὶ ἡ «ἀντίφασιν πρὸς ἑαυτὸν καὶ τὴν πραγματικότηταν» εἶναι τὸ γνῶρισμα τῶν πολλῶν «σοφῶν». Ἐπιδιορθῶναι (sic) τὸ σημερινὸ γενικὸ Λευκοσία εἰς Λευκοσία (μὲ ὁ μικρὸν) ὅπως λέει ἀνεκαλύφθη ἀπὸ τὸν κ. Μενάρδου, γραμμικὸν σὲ μερικὰ προχρῆσινὰ χερσόγραφα καθόλου αὐθεντικά. Μὰ τότε τὸ Λεμεσό(ς) γιατί νὰ τὸ γράφῃ ὅπως εἶναι σήμερον, καὶ ὄχι Νεμεσό(ς) ὅπως ἦταν μιὰ φορὰ (καθὼς λέει καὶ ὁ Oberhammer); Γιατί τὸ Δελλαπαταῖον τὸ γράφῃ ὅπως προφέρεται σήμερον, ἐνῶ γράφῃ Κουτσουδέντης ὅπως ἦταν ἔλλοτε, καὶ ὄχι Κουτσουδέντης ὅπως προφέρεται σήμερον; Πῶς γράφῃ Πομός καὶ ὄχι Πωμός (βωμός); Πῶς θὰ δικαιολογήσῃς στὸ μαθητοῦδι κ. χ. τὸ χάρτη δταν γράφῃ Πάφου (πόλις, σημερινὸ) καὶ κοντὰ σ' αὐτὸ ΠΑΦΟΣ (ἐπρχία); Κτλ. κτλ. κτλ.

**

Μὲ λίγα λόγια (ἐπειδὴ δὲν εἴμαστε κριτικοί

ἀλλὰ θέλουμε μόνον καὶ τι λογικὸ καὶ ἀληθινὸ καὶ ὠφέλιμο): ὁ ἐκδότης ἐγελάσθη καὶ ἔπεσε σὲ ρεκλάμα σοφίας, «ζητούση; ἀνδριάντα». Νὰ εἶναι γραμμικὰ ἄλλα ἔτσι καὶ ἄλλα ἄλλοιῶι, δὲ γίνεταί. Γιατί τότε καὶ χάρτης καὶ πραγματικότητα καὶ ἀλήθεια κκ. παράδοσις καὶ ἱστορία γίνονται μιὰ σαχλοσαλάτα Κενένας Ἑγγλέζος δὲ θὰ ἔγραφε σήμερον Londonium, ἐπειδὴ ἓνας «σοφός» ἀνεκάλυψεν ὅτι πέρις ἔτσι ἦταν.

Γιὰ τὸν τυπλοῦργον δὲ, καὶ γιὰ τὸ ὅτι οἱ ὀνομασίες εἶναι μὲ πολὺ μεγάλα γράμματα, ὁ χάρτης στερέθηκεν ἓνα σωρὸ σημαντικῆς καὶ ὁμορφῆς τοποθεσίας, καὶ ἐκινδύνευσε νὰ γίνῃ ἀνεπαρκὴς ἔσον καὶ τὰ τοπωνυμικὰ ποὺ τὸν ἐστράδωσαν.

Πενόυμε γιὰ ἓνα χάρτη ρωμαϊκὸν τοῦ τόπου μας καλὸ, πρὸ πάντων γιὰ τὰ κακόμοιρά μας τὰ σχολεῖα. Θὰ σφίξω τῶρα μὲ τὴν καρδιά μου τὸ χέρι τοῦ ἐκδότη γιὰ τὴν ἐλπίδα ποὺ μᾶς εἶπε μὲ τὸ χάρτη του, καὶ θὰ τοῦ εὐκλήθω ν' ἀποχτήσῃ ἔξαρνα τόσο χρῆμα, ὅστε γιὰ τὴν β' ἐκδοσὴ νὰ φωνάξῃ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἓνα στρατιωτικὸ χαρτογράφο καὶ μαζί του νὰ γυρίσῃ πατιὰ μὲ πατιὰ τὴν πλοῦσιον ἀπὸ κάθε εἶδος, ὁμορφου πλοῦτου τόπου μας, ἀκούοντας καὶ καταγράφοντας καὶ ἀφίνοντας κατὰ μέρος κάθε ὁξέκειον νοστιμάδα.

Ἄλλοίμονο ἔσχω μ' ἐκεῖνον τὴν ὄρα. Μὰ εἶθε τὸν τέτοιον χαρτογράφο νὰ τὸν διατάξῃ νὰ ἔλθῃ στὴν Κύπρον αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς μας.

Κύπρον.

ΕΝΑ ΚΟΠΕΛΛΙ

ΕΠΙΘΥΜΙΑ

Στῆς ἁγίας Ἐργασίας τὸ χερσὸ βωμὸ
θέλω νὰ καίω ἀκούρατος τοῦ πόθου τὸ λιβάνι,
γιὰ νὰπολάσω Ἰδέας λούλουδα ἱερά,
ποὺ ἴσως μιὰ μέρα θὰ γενοῦν γιὰ μὲ ἀφθαρτὸ στεφάνι.

Μὰ πιδυμῶ στὸ μόθον καὶ στὴν κουρασίαν
νᾶχω κοντὰ μιὰν ἀδερφὴ ψυχὴ νὰ μὲ φωτίξῃ,
νὰ μοῦ χαρίξῃ θάρρη καὶ παρηγοριὰς
καὶ μὲ χαρὲς τὸν ἴδρωτα νὰ μοῦ γλυκοσοφουγγίξῃ.

Θέλω σὰν ζωντανεῖο κάποιο ἰδανικόν,
μὲ τραγουδάκι χαρωπὸ ἢ καὶ περὶ ὀλιμμένο

IV

Ἀπὸ τότε πιά, ἀπὸ τότε πιά τὸ τραγοῦδι τῆς Χρυσούλας ἄρχισε νὰ γίνεταί μυρολόι.

Ἄρχισε νὰ γίνεταί σὰν κάπια μας τραγοῦδια βαριόκαρδα ποὺ μύρουνται μέσα στὰ σκλαβωμένα ἀκόμα βουὰ μας, ρυθμίζοντας ἓνα συρτὸ ἀπέλιδο χορὸ. Οἱ γυναῖκες γύρω τριγύρω πιασμένες ἀπὸ τὸ χέρι σαλεύουσι στὸ βραδινὸν ἀέρα—σὰν κουρασμένες. Μιά (ἢ πιδὸ χλωμὴ) ἀρχίζει τὸ λυπητερὸν τραγοῦδι. Ἡ φωνὴ κλαίει καὶ τὰ λόγια σπαρταροῦν ἀνάμεσα στὰ κλαδιά καὶ πέφτουν. Λές κ' εἶναι δάκρυα βαρῖα ποὺ στάζουνε στὴ διψασμένη γῆ. Λές κ' εἶναι πληγωμένα γλυκοκέλαδα πουλάκια ποὺ μόλις ἀφήκαν τὴ φωνὴν καὶ ἀνοίξανε τὸ στόμα γιὰ τραγοῦδι, πῆσαν κάτω μὲ τὸ κεφάλι μπροστὰ, μολυδοσκοτωμένα.

Κι ὅλη ἡ γῆς ποὺ χιλιάδες χιλιάδες χρόνια ἀκούει τὸ θλιμμένο μυρολόι τῆς ζωῆς, τὸ πίνει τόσο γλυκά, τόσο γλυκά, ποὺ θαρρεῖς εἶναι αἷμα σκοτωμένου ἀδελφοῦ...

V

Καὶ τῆς φαινότανε τώρα τῆς Χρυσούλας πῶς ἔβλεπε ἀπὸ κάποιο μακρινὸ παράθυρον μὲ θαμπωμένα ἀπὸ τὴν ἄχνη τῆς ἀναπνοῆς τζάμια, μιὰ γυναῖκα ποὺ πηγαινορχότανε. Πότε ἀκούμπουσε στὸ παράθυρον καὶ τὰ μάτια τῆς γινόντανε μεγάλα, ἐξτατικὰ καὶ μυστηριώδη—σὰν τὰ μάτια ποὺ κυτᾶζον τὴ βροχὴ πίσω ἀπὸ τὰ τζάμια. Πότε σήκωνε τὰ χέρια τῆς σὰ νὰ προσευχότανε ἢ νὰ φοβέριζε. Πότε πάλι κρατοῦσε τὸ κεφάλι μὲ τὰ δυὸ τῆς τὰ χέρια, σὰ νὰ φοβότανε μὴ σπάει. Ἐπειτα ἐσκυφε—ἐκλαίει; γελοῦσε; Ποιὸς ξέρει. Ἴσως ἔπεφτε γιὰ νὰ κοιμηθεῖ, ἴσως γιὰ νὰ πεθάνει.

Ἡ Χρυσούλα τὴν ἔβλεπε πίσω ἀπὸ τὰ τζάμια—κάποτε ἔλεγε πῶς εἶταν αὐτὴ ἡ ἴδια, ἔπειτα πάλι χαμογελοῦσε. Πῶς εἶναι δυνατό νᾶναι αὐτὴ ἡ ἴδια; Θᾶτανε καμιά ἄλλη... Ποιὰ νὰ εἶταν;

Ἀπόψε ἡ Χρυσούλα ἔπιασε τὸ χέρι τοῦ Ὁρέστη, τὴν ὄρα ποὺ αὐτὸς, μεσάνυχτα πιά, ἐτοιμαζότανε νὰ φύγει. Ἐἶχε σωμαστὴν κάτω στὰ πόδια του—σκλάβο. Ἦθελε νὰ τοῦ πει:

— Ὁρέστη μου, μὴν πᾶς ἀπόψε σ' Ἐκείνη τὴν γυναῖκα, μὴν πᾶς!... Μείνε νὰ πάμε μαζί ἀπόψε στὴν ἐκκλησιά, στὴν Ἀνάστασιν. Ἀδριο ἔχομε Πάσχα, Ὁρίστη μου. Μείνε, νὰ δοῦμε μαζί τὴν Ἀνάστασιν.

Αὐτὰ ἤθελε νὰ τοῦ πει; σήκωσε τὰ μάτια τῆς ἀπάνω του καὶ τὰ λόγια γυρίσανε πάλι καὶ πῆσαν σὰ δάκρυα στὴν ψυχὴ τῆς καὶ δὲ μίλησε. Ἐσφιγγε μόνον τὸ χέρι του τρομαγμένη. Εἶτανε πιδὸ ξαγριεμένος ἀπόψε, πιδὸ συλλογισμένος. Ἐἶχε ἄλλου τὸ νοῦ του, κύταζε παντοῦ καὶ ποθενεῖ, σὰν τρελλός.

Ἐἶχε πᾶσι στὸ Μουσεῖον τοῦ ἀγαπημένου του ζωγράφου Μωρῶ καὶ τὰ μάτια του εἶσαν γεμάτα ἀκόμα ἀπὸ κόκκινα παραληρήματα. Σὲ νᾶχε μπεῖ σὲ Πολιτεία ποὺ κυριέψανε ληστὲς δυνατοὶ καὶ ὁμορφοὶ καὶ κουρσάροι—λεβέντες διψασμένοι ἀπὸ χρυσάφι καὶ γυναῖκα.

Στὸ νοῦ του ἔμεινε ἀπὸ τίς ζωγραφιὰς καὶ τι σὰν ἀνάμνηση σφραγῆς—κορδέλες φαρδιῆς καὶ ὀλοκόκκινες, σὰ στρατὸς ποὺ περᾶσανε χέρι χέρι ὁ Θάνατος κ' ἡ Ἠδονή, ἔφηβοι ποὺ ξεκινᾶνε σὲ παραβοτακίστερες θάλασσες νὰ καταχτήσουν τὴ ζωὴ, Μαγδαληνὴς ποὺ κλαίει κ' ἔρωτολαχταρίζουν ἓνα κορμὶ ἀπὸ φιλητίαι, σταυρωμένον, Τροίαις πυρπολη-